
Badarisha Stavanam Hymn to the Lord of Badari

बदरीशस्तवनम्

Document Information

Text title : badarIshastavanam

File name : badarIshastavanam.itx

Category : vishhnu

Location : doc_vishhnu

Author : Mastarama Baba

Proofread by : NA

Acknowledge-Permission: Prabhuji Mision, <http://prabhuji.net/h-h-avadhuta-mastarama-babaji-maharaja-life-and-teachings/>

Latest update : December 12, 2020

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 18, 2020

sanskritdocuments.org

Badarisha Stavanam Hymn to the Lord of Badari

બદરીશસ્તવનમ્

ॐ શ્રીગણેશાય નમઃ ।

॥ અથ બદરીશસ્તવનમ્ ॥

કૃત્વા પુરાડખિલજગત્ ખલુ મૂર્તિમદ્ વૈ
મૂર્તેર્મુહુઃ સ્વયમભૂદપિ મૂર્તિમાન્યઃ ।
અધાવધિ કૃતયુગાદ્ બદરીવનેડસ્મિન્
શ્રેયો દધાતિ ભગવાન્ સ તુ મદ્ધિધાનામ્ ॥ ૧ ॥

અનુવાદ - પહેલે અમૂર્ત અસત્ (નામરૂપ સે અવ્યાકૃત) જગત્ કો મૂર્તિમાન્
કરકે અર્થાત્ નામરૂપ સે વ્યાકૃત કરકે પુનઃ સ્વયં ભી ધર્મ કી પત્ની મૂર્તિ
સે મૂર્તિમાન્ હુએ અર્થાત્ પ્રકટ હુએ, અવતાર ધારણ કિયા । સત્યયુગ સે લેકર
આજ તક આપ ઇસ બદરીવન મેં વિરાજમાન હોકર હમ જૈસે મુમુક્ષુઓં કા
કલ્યાણ કર રહે હો ॥ ૧ ॥

વેદા હિ પ્રાણપ્રભવા ભવતો ભવન્તિ
ધર્માત્પુનઃ સ્વયમભૂદ્ યતિધર્મધારી ।
સોડયં તપસ્તપતિ વા ઉપરામવૃત્તિર્
વિષ્ણુર્વિહાય કમલાં કમલાસનસ્થઃ ॥ ૨ ॥

અનુવાદ - ચારોં વેદ આપકે નિઃશ્વાસ હૈં । આપકે પ્રાણોં સે પ્રકટ હુએ હૈં ।
આપને ધર્મ સે ઉત્પન્ન હોકર યતિધર્મ ધારણ કિયા । વે ભગવાન્ વિષ્ણુ
ઉપરતિ-વૃત્તિ સે યુક્ત હોકર લક્ષ્મી કો છોડકર પદ્માસન મેં સ્થિત હોકર ચહાં
તપસ્થા કરતે હૈં ॥ ૨ ॥

હાસ્થાય તે સ્તવ ઇતો મનસોડતિગોડસિ
કામાદ્યસ્તુ હસિતાત્ સ્વમદં ત્યજન્તિ ।
યુક્તા હિ કીર્તિરિતિ વૈ કિલ દેવદેવ
દીનં વિહીનદયિતં કુરુ માં સનાથમ્ ॥ ૩ ॥

अनुवाद - आपकी स्तुति आपके लिये उँसी का कारण बन सकती है
 क्योंकि आप मन से परे हैं । परन्तु आपके उँसने से तो काम कोधादि अपना
 धमण्ड छोड़ देते हैं कि वे अजेय हैं अर्थात् वे सरलता से वश में आ जाते
 हैं। हे देवाधिदेव ! आपका यह यश युक्तिसंगत है कि आपकी उँसी से
 कामादि वश में आ जाते हैं । हे प्रभो ! प्रिय जनों से हीन इस हीन को सनाथ
 कीजिये ॥ ३ ॥

आत्मा त्वमेव जगतः प्रणयाऽऽस्पद्यो(१)ऽतः
 तृमाऽभिला स्वतनुषु त्वनुरागयुक्ता ।
 जानन्ति ते न भृगवन् निजनाभिगन्धं
 मायायमत्कृतिरियं भवतो विचित्रा ॥ ४ ॥

अनुवाद - आप जगत् की आत्मा हैं । इसलिये आप सबके प्रेम का आश्रय
 हैं । यही कारण है कि अपने शरीरों के प्रति अनुरागात्मक होकर सब अपने
 में तृप्त हैं। जैसे छिरण अपनी नाभि में स्थित कस्तूरी की गन्ध को नहीं
 पड्यान पाता उसी प्रकार सबके लुट्य रूपी गुहा में स्थित आपको लोग नहीं
 जान पाते । आपकी माया का यह यमत्कार आश्चर्यजनक है ॥ ४ ॥

१. प्रणयास्पद्यं य (पाठान्तर)।

दैत्यास्तु भीतिविकला भवतः स्वरूपं
 दृष्ट्वा द्रवन्ति विमुष्मास्तमसः स्वभावात् ।
 सिद्धास्तु शुद्धमतयो मुनयो नमन्ति
 सर्वेऽपि कौशिकसमाः सवितुः प्रकाशम् ॥ ५ ॥

अनुवाद - तामसिक स्वभाव वाले होने के कारण दैत्य आपके स्वरूप को
 देखकर भयभीत हो जाते हैं और आपसे विमुक्त होकर जैसे भाग जाते हैं जैसे
 सूर्य का प्रकाश देखकर उल्लू भाग जाते हैं । शुद्ध बुद्धि वाले विश्वामित्र के
 समान मुनिगण तो आपको नमस्कार करते हैं अर्थात् आपके सम्मुख बने
 रहते हैं ॥ ५ ॥

(१)भोक्ताऽसि भावितगतिः पतिरिन्द्रियाणां
 यैतन्यमिष्टघनवत् स्वयमेव भोगः ।
 सर्वत्र वा मधुरता भवतां भवद्भत्
 कर्मादिविकृतित्वां न तु सा विभाति ॥ ६ ॥

अनुवाद - हे परमेश्वर ! आप में गति कल्पित है। आप भोक्ता हैं तथा

ઇન્દ્રિયોં કે સ્વામી હૈં । ચૈતન્યરૂપ માધુર્યઘન કી તરહ આપ સ્વયં હી ભોગ હૈં ।
આપકે સમાન આપકા માધુર્ય સર્વત્ર હૈ પરન્તુ કર્માદિ કે વિકાર સે વિકૃત
વ્યક્તિયોં કે અનુભવ કા વિષય નહીં બનતા । દૂસરે શબ્દોં મેં, કલ્પિત ગતિ કે
કારણ ભોક્તા, ભોગ તથા ભોગ્ય - તીનોં આપ હી હૈં ॥ ૬ ॥

૧. ભોક્તાઽસ્તિ (પાઠાન્તર) ।

નામાઽપિ તે ચ મધુરં મધુરં સ્વરૂપં
કર્માઽપિ તે ચ મધુરં મધુરા સ્મૃતિશ્ચ ।
બુદ્ધિ પ્રબોધય પ્રભો મધુબોધશક્તિ
ભક્તિં પ્રયચ્છ પરમાં પરિભાવયામિ ॥ ૭ ॥

અનુવાદ - આપકા નામ ભી મધુર હૈ । આપકા સ્વરૂપ ભી મધુર હૈ । આપકા
કર્મ ભી મધુર હૈ । આપકા સ્મરણ મધુર હૈ । મધુ અર્થાત્ માધુર્ય આનન્દ કા
બોધ કરને કી શક્તિ સે યુક્ત બુદ્ધિ કો આપ જાગૃત કર દીજિએ । એકાગ્ર મન
સે યહ ભાવના કરતા હૂં કિ હે પરમાત્મન્ ! મુઝે ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિ દીજિએ ॥ ૭ ॥

કર્માદિદોષદહનો દુરિતાય યાગ્નિઃ
અન્તઃપ્રમાદપ્રભવે તમસોઽસ્તિ સૂર્યઃ ।
જ્ઞાનોષ્ણતાપ્રશમનઃ પરમો હિમાંશુઃ
સોઽસૌ પ્રકાશયતુ વૈ હૃદયેઽસ્મદીયે ॥ ૮ ॥

અનુવાદ - ભક્તોં કે પાપ કો જલાને કે લિએ આપ અગ્નિ હૈં । આન્તરિક
પ્રમાદ સે ઉત્પન્ન અન્યકાર કે લિએ આપ સૂર્ય હૈં । જ્ઞાન કી ઉષ્ણતા કો શાન્ત
કરને કે લિએ આપ ઉત્કૃષ્ટ ચન્દ્રમા હૈં । ઐસે પ્રભુ આપ હમારે અન્તઃકરણ મેં
પ્રકાશિત હોં ॥ ૮ ॥

નાશાદિશૂન્યવદનં(૧) કિલ કીર્તિમન્તં
કૃષ્ણં પરન્તુ પરમં સુભગં શરીરમ્ ।
લક્ષ્યાદિસેવિતપદં પ્રથિતં નિરીહ
વન્દે વિનીતશિરસા બદરીવિશાલમ્ ॥ ૯ ॥

અનુવાદ - નાસિકાદિ સે રહિત મુખ વાલે અથવા નાશાદિ છઃ વિકારોં સે
રહિત આપ નિશ્ચિત રૂપ સે કીર્તિમાન્ હૈં । કૃષ્ણ રૂપ વાલે હોને પર ભી અત્યન્ત
સુન્દર સ્વરૂપ વાલે હૈં । લક્ષ્મી આદિ સે સેવિત ચરણ વાલે પ્રસિદ્ધ નિશ્ચિય
બદરીવિશાલ કો નતમસ્તક હોકર પ્રણામ કરતા હૂં ॥ ૯ ॥

१. पाठान्तर - नासादिशून्यवदनं ।

दृष्टः सडस्रकवयो भवता विनष्टो

दृष्टः सुराः सुयरितैः ऋषयश्च तुष्टाः ।

पुष्टा जनास्तव कथामृतपानपूताः

भूताऽत्र कीर्तिरिति वै परमप्रकृष्टा ॥ १० ॥

अनुवाद - दृष्ट सडस्रकवय नामक दैत्य आपडे द्वारा मारा गया । देवता आपडे रमणीय आयरण से प्रसन्न हो गये और ऋषि सन्तुष्ट हो गये । आपकी कथा रूप अमृतपान से पवित्र भक्तजन और पुष्ट हो गये तथा छललोक में आपकी उत्तम कीर्ति व्याप्त हो गयी ॥ १० ॥

जित्वा रिपुं सड भवैरतिथिं चकार

यात्मस्वरूपममलं परिभाष्य भूयः ।

अन्यत्रभावमतुलं सडसा विलोक्य

स्वर्गं गतः स्मरंतीव सदा स्मरामि ॥ ११ ॥

अनुवाद - सेनासहित शत्रु को जित कर अतिथि बना लिया अर्थात् शत्रु के भागने पर उसे बुला कर अतिथि की तरह सत्कार दिया । आप निर्मल आत्मस्वरूप में स्थित हो गये । आपडे अनुपम तथा अतुल प्रभाव को देख कर कामदेव स्वर्ग को चला गया । इस घटना का सदैव स्मरण करता हूँ ॥ ११ ॥

संन्यासमूलमथ वैष्णवभक्तितत्त्वं

संव्यज्यतेऽत्र युगपत् त्वयि वेदवेद्ये ।

त्वं निर्गुणश्च सगुणः सद्यः सदैव

नारायणो नरसभः शरणं ममास्तु ॥ १२ ॥

अनुवाद - वेदों से जानने योग्य आप में संन्यास का मूल और वैष्णव भक्तितत्त्व व्यक्त होते हैं । आप निर्गुण हैं लेकिन सगुणरूप धारण करके भक्तों पर सदा दया करते हैं । हे नर के सभा नारायण, आप मुझे अपनी शरण में ले लीजिये ॥ १२ ॥

॥ इति मस्तरामबाबाविरचितं बदरीशस्तवनं सम्पूर्णम् ॥

——
Badarisha Stavanam Hymn to the Lord of Badari

pdf was typeset on December 18, 2020

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

